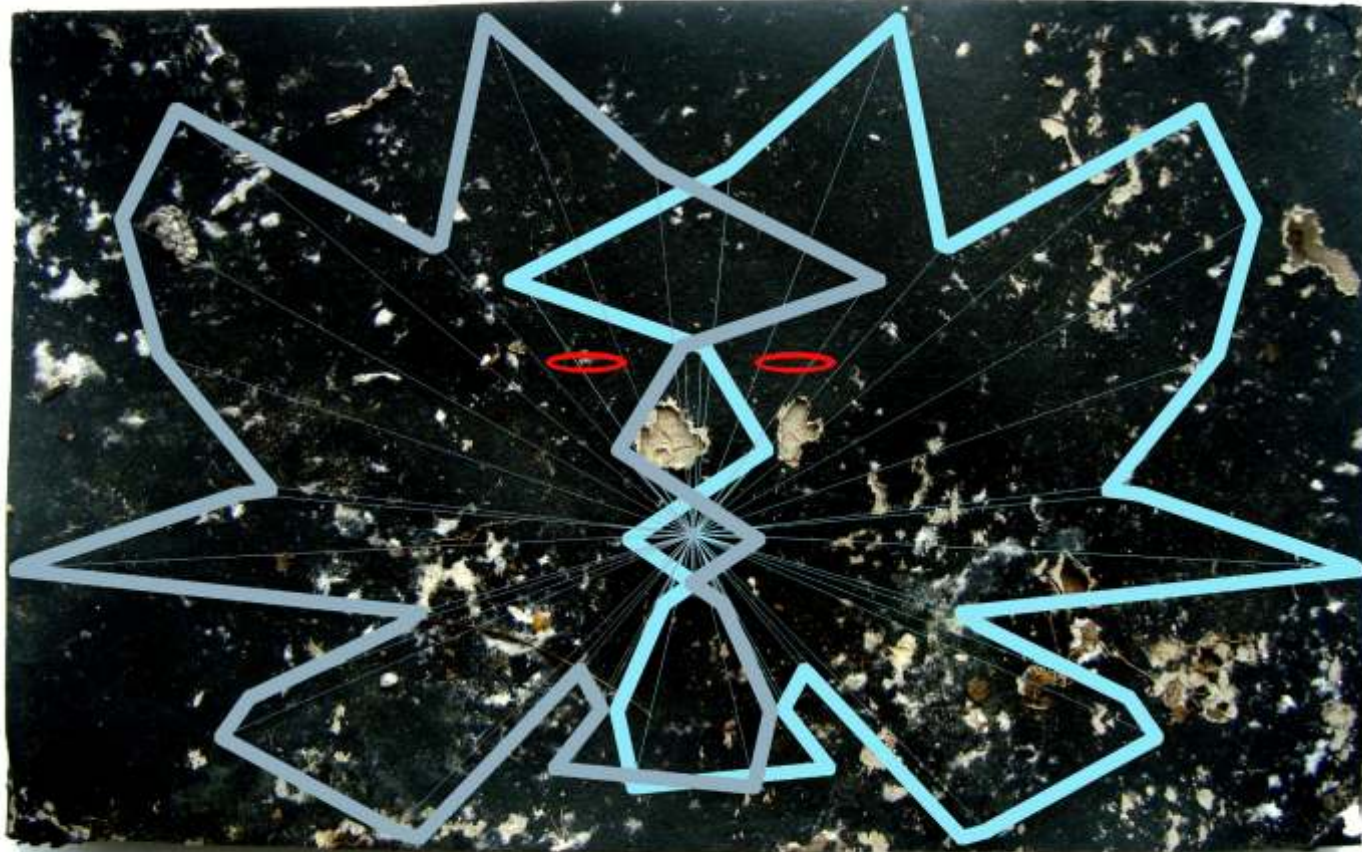

planRadix

kunsthinnig landschapsonderzoek vanuit de Achterhoek
nummer 5, oktober 2013

Inhoud

Verslag van de eerste tentoonstelling in Museum Radix:
De Struikgewasgeest en het Vredesteinrizzoom in Zaal 2, van Goede Vrijdag 29 maart tot 10 augustus 2013.

Il y a des noeuds d'arborescence dans les rhizomes, des poussées rhizomatiques dans les racines.

Gilles Deleuze, Felix Guattari
Mille Plateaux

*Een insect hoeft niet in z'n kleine Cartesiaanse eentje helemaal van A naar B te vliegen.
Het insect is verwickeld in een esthetische bron in B; het raakt verbonden, wordt geholpen, geleid, gedragen door sympathie.
[want]
Het werkzame zit tussen de dingen, niet erachter of erin.*

Lars Spuybroek
The Sympathy of Things

*"De natuur kan niet over zichzelf nadenken. Wij wel"
"Maar dan kun je ook zeggen dat de natuur via mij over zichzelf nadenkt..."*

Cees Nooteboom
Allerzielen

There were many arguments, because the little part of Baiame's mind that was in each of them recognised a little part of the whole mind.*

Aboriginal story
* Baiame: de mensenschepper

Friedrich Vordemberge-Gildewart
K186 (1951-52)

© planRadix 2013 www.planradix.nl

Over de vorderingen van plan Radix verschenen tot nu toe vier nummers van tijdschrift Landinwaarts.
Om de zaken overzichtelijk te houden gaat het tijdschrift vanaf dit nummer verder onder de naam plan Radix.

1. 10 augustus 2013. L treft de Struikgewasgeest vochtig, zwart en aangevreten aan. Hij besluit de tentoonstelling te beëindigen en neemt de door het struikgewas getransformeerde geest mee naar het Radixhoofdkantoor voor archivering.

2. Op Bevrijdingsdag 2013 rond 18.30 uur neemt zelfbenoemd en onbezoldigd projectleider L zijn dochter mee naar zaal 2 van Museum Radix. De picknick ter ere van zijn verjaardag in het nabijgelegen weiland op de hoek Stadsedijk/Brunsveldweg - 51.58'49.04" N/ 6.22'08.55" O - is dan net afgelopen. Niet, overigens, dat L jarig is op Bevrijdingsdag, maar viering op de eigenlijke datum kwam niet goed uit. Vandaar.

L en zijn dochter zien de Struikgewasgeest. Het door L in de struiken gezette, op karton geplakte printje staat er gewoon nog. Niks aan de hand. Niets wijst erop dat L's kleine (en hij weet zelf ook wel; onnozele) ingreep ook maar tot iets heeft geleid.

Eerlijk gezegd neigt zijn verbazing over de onverschilligheid van het landschap naar teleurstelling.

- 2.a. Onwillekeurig moet hij denken aan Armando, die het landschap de onverschilligheid voor de mens ronduit kwalijk neemt, bang als hij is geweest als kleine jongen in de Tweede Wereldoorlog. De mensen moordden elkaar uit en het landschap deed niets.

´(-) bossen en bloemen deugen niet, lachend en onbewogen´

´Zoals dit landschap: veel schuldige bossen in het rond, hier en daar een donker huis van de medemens.´

De natuur heeft geen interesse in de onderlinge bloeddorst der mensen. Zij heeft belangrijker dingen aan het hoofd. Haar eigen dingen.

´Groeien heet het gebaren der bloemen, maar zij
bloeien niet, zij vechten, eeuwig
pronkend met hun stuifmeel, vrucht na vrucht
verdelgend: sterven wil het, zelf geboren worden.
eigen lente werpen,
lente.´

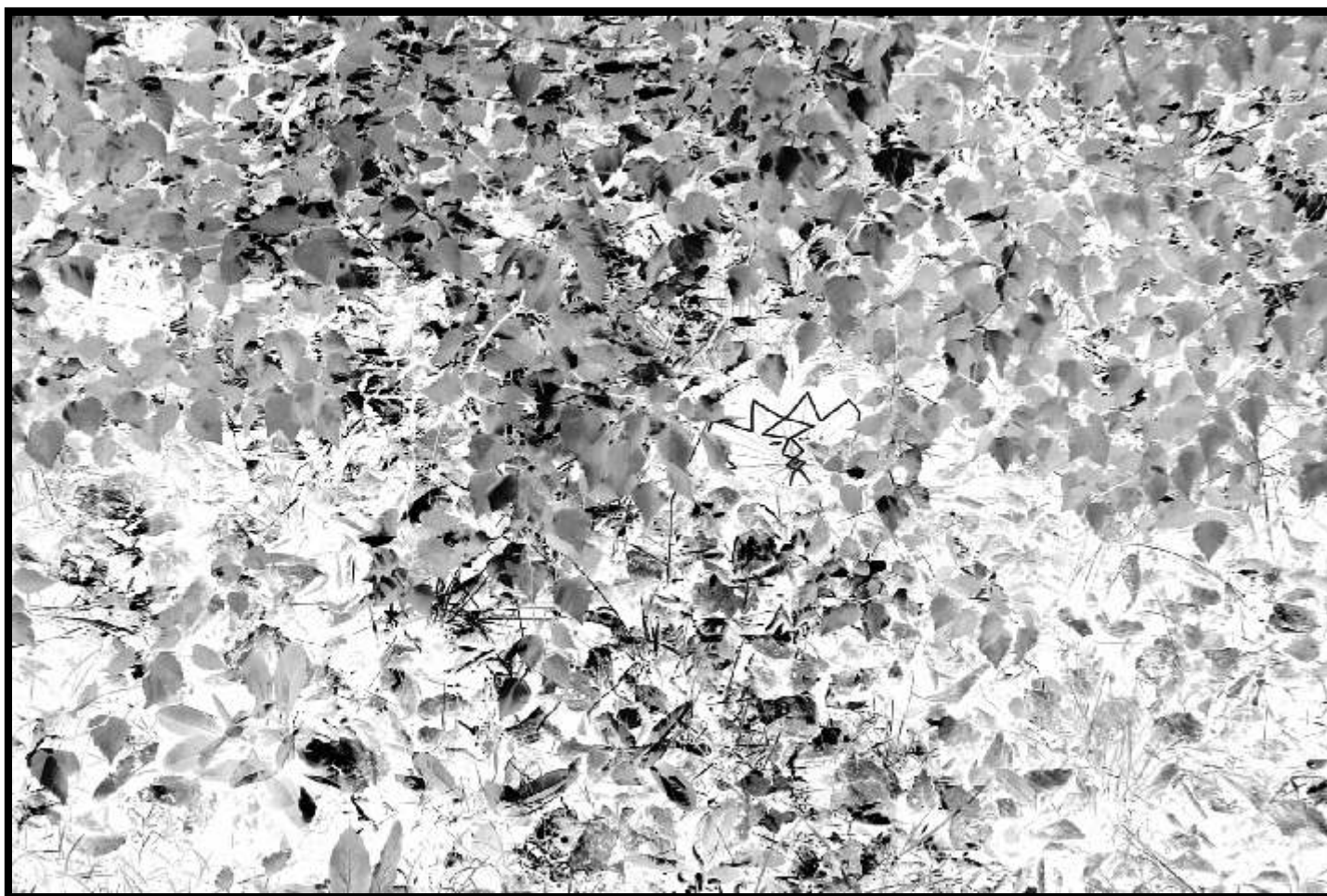
- 2.b. Dat laatste ´lente´ klinkt smalend. Want, alsof het in het genadeloze bestaan - god betert immer leidend tot de dood - ooit overdrachtelijk lente zou kunnen worden. Hou toch op. Wat een sentimentele flauwekul.

- 2.c. Veel jonger en kleiner dan de grote Armando en persoonlijk ongeplaagd door oorlog, is L inmiddels zelf ook reeds aan de oude kant.

Hij voelt beter dan ooit hoe vol hij zit van sentimentele flauwekul en heeft de strijd daartegen wel zo'n beetje opgegeven.

Hij overweegt een grafschrift:

Hier ligt L, nu gereduceerd tot nul. Bij leven bestond hij vooral uit sentimentele flauwekul.

3. Drie weken voor Bevrijdingsdag, op zondag 14 april 2013, fietst L van het Radixhoofdkantoor te Doetinchem naar de Heidenhoekse Vloed. Een kilometertje of elf, twaalf. Een simpele handeling, die al acht jaar voor de hand ligt. Toch is dit voor het eerst. L heeft in al die tijd fietsen niet of nauwelijks overwogen. Hij is niet geneigd tot fysieke verplaatsing. In die zin is L enigszins vergelijkbaar met de gewortelde wezens.
Nochtans zal hij nooit daarin de statuur verwerven van bijvoorbeeld de paardenbloem, die zo diep en krachtig wortelt, dat zij eerder breekt en haar bloem meegeeft aan de plukker dan haar diep gewortelde eenheid met de aarde op te geven.
De wortel blijft, en pleegt een groeiend wachten. Paardenbloemen peinzen er niet over te gaan fietsen. Fietsen is iets uit een ander universum, namelijk het ongeworteld universum van L.
- 3.a. L is een denkertje. Dat zien wij aan de filosofiescheurkalender op zijn keukentafel. Bij de ochtendthee leest L het diepzinnigheidje van de dag.
Op 14 april becommentarieert kerkvader Tertullianus (150-230) het wonder van de opstanding van Jezus uit het graf met een opmerkelijke redenatie: Certum est, quia impossibile (Dit is zeker, omdat het onmogelijk is).
[14 april is in de persoonlijke canon van L de Gedenkdag van de Liefde. De liefde, waarover hij gestruikeld is en daarzonder weer opstond. De scheurkalender heeft Tertullianus dus toepasselijk geagendeerd. Vreemd dat toeval zo vaak betekenis heeft.]
- 3.b. Over de leerstelling dat Jezus als mensgeworden zoon van God is gestorven, schreef de kerkvader: Credibile est, quia ineptum est (Dit is geloofwaardig, omdat het dwaas is).
- 3.c. Dichterbij het ware wortelen van de paardenbloem komt de mens niet dan in zijn graf. Eindelijk in de aarde horen, in plaats van erop. En wat doet Jezus. Hij klimt er weer uit. Menselijker kan het niet. Plant en dier worden humus. De mens wenst zich daaraan te onttrekken, wil opstijgen, wil redding. L ook. L wil heel erg redding. Hij wil dan ook niet begraven worden, maar gecremeerd. Dat is de kleine Icarus in hem.
4. Je mehr er hinauf in die Höhe und Helle will, um so stärker streben seine Wurzeln erdwärts, abwärts in's Dunkle, Tiefe - in's Böse.

Also sprach Zarathustra, Friedrich Nietzsche (1844-1900)

5. Net als op Bevrijdingsdag gaat L de Ongewortelde ook de 14e gelijk door naar Zaal 2 van Museum Radix. Want nóg weer eerder, op Goede Vrijdag, heeft hij daar twee werkjes geplaatst. Eén - het Vredesteinrizzoom [A] - neemt hij na de handeling gelijk mee terug naar kantoor. Het ander - het gelaat van de Struikgewasgeest [B] - laat hij achter. Verderop meer over het Vredesteinrizzoom.
- 5.a. De tentoonstelling van de Struikgewasgeest in Zaal 2 is de eerste tentoonstelling van Museum Radix. L is al een paar keer eerder poolshoogte gaan nemen en de Struikgewasgeest keek steeds nog even onaangeroerd de zaal in. Hoewel het geregend heeft, is de inkt niet uitgelopen. Opmerkelijk, want het plaatje komt gewoon uit de doe-het-zelf-printer van Radix, die bekend staat om zijn matige kwaliteit*. Ook is het veld gemaaid, maar de Struikgewasgeest staat ongedeerd in de zoom. De Struikgewasgeest blijkt een taaie rakker.
- 5.b. Op de terugweg komt L min of meer toevallig langs het huis van gewaardeerd collega T. Zij staat in de deuropening met zontje F op de arm en man F aan haar zijde alsof ze al een poosje als welkomstcomité staan te wachten tot hij hun straat in zal fietsen. Het is echter toeval. Toch voelt L zich een beetje vereerd.
- 5.c. Hij vertelt niet waar hij net vandaan komt gefietst omdat dit toevallig niet ter sprake komt. Daardoor is hij ook aan het eind van deze middag nog steeds de enige mens die weet dat in Zaal 2 van Museum Radix de Struikgewasgeest tentoongesteld staat.
- 5.d. L maakt een archiefkaart van de handeling voor de collectie (zie volgende pagina).

* Dixit Hans Mellendijk terecht.

Museum Radix
 Tekenen van Vredestein, Zaal 2
 Handeling 14, Goede Vrijdag, 29 maart 2013
 Paul van der Lee

6. Er mag dan geen mens zijn die weet van de Radixtentoonstelling van de Struikgewasgeest in Zaal 2, maar er zijn wel dieren die het weten.
 Als L weer in het Radixhoofdkantoor terug is, blijkt het insect dat in Zaal 2 op zijn fiets was gaan zitten, in zijn tas terechtgekomen te zijn. Het is het eerste dier dat vanuit het Radixbreviergebied in het hoofdkantoor belandt. L stelt zich voor dat ooit ook de zoogdieren - reeën, vossen, dassen, hazen - zijn fiets zullen volgen. En dat vogels - buizerds, gaaien, duiven, ganzen - met hem mee zullen vliegen naar kantoor. Het houden van gecultiveerde huisdieren stuit L tegen de borst, maar de medeschepselen des velds zijn boodschappers, denkt L op verder onbestemde wijze.* Groot is dan ook zijn opwinding als op 10 augustus een slakje (erg klein; een jonkie of een kleine soort, L weet het niet, zijn zoölogische inzichten zijn beperkt) zich ongemerkt aan de Struikgewasgeest heeft gehecht. Het zou een daadwerkelijke daad van kunstzinnige schoonheid zijn als het het slakje liefde mee te komen naar het archief. Helaas echter verkiest het om zich onder een snelbinder te verbergen, waardoor L niet kan instaan voor een veilige overtocht. Hetgeen in ultimo zou kunnen leiden tot dood door schuld. Na enig gehannes van L in een poging de kleine wervelloze te lijmen met wat oud blad, belandt het slijmduertje op zijn zadel, waardoor een impasse ontstaat. L besluit dat transport tot aan de Blommestijnkapel (gewijd aan (alsof) boete doen), enige tientallen meters verderop, zowel haalbaar als passend is. Ter plekke kruipt het slakje op een andermaal aangeboden blad, L legt dit op de grond en de slijmerd van niet meer dan een vingerkootje lang smeert hem opmerkelijk vlot. Teleurgesteld door het afscheid, maar opgelucht over de afgewende schuld, hervat L geïnspireerd zijn weg in dienst van het kunstzinnig landschapsonderzoek ten behoeve van de worteling der hedendaagse kunst.
- 6.b. Terug op kantoor valt het L ineens op hoeveel vogels in de kantoortuin zitten dit jaar. Voor het eerst neemt hij geruzie tussen de soorten waar. Het is zo druk dat ze elkaar in de weg zitten. Vogelovervloed naakt.
- 6.c. Precies in het midden van het gebogen Radixhoofdkantoordak neemt regelmatig een merel plaats om met de omgeving in dialoog te gaan.** L raakt makkelijk ontroerd door de toegewijde vocalisaties die nogal eigenwijs gebracht worden door de dappere kleine lullemeier op zijn dak. De merel beschikt over veel fantasie en een droog gevoel voor humor. Maar L laat zich door deze ogenschijnlijke luchtigheid niet van de wijs brengen. Hij beseft: lichtzinnige omgang met de mededelingen der vogels is onverstandig.***

* De tweede doopnaam van L's vader is Franciscus.

** De verwachting tussen menselijke spraak en de zang van de merel is evident, al is de merel in vocaliteit onze meerdere. Vogels - in feite rondfladderende dinosauriërs - zijn als soort veel ouder dan wij, en hebben dan ook veel langer kunnen oefenen. Toch onderscheiden wij ons door overmaat. Ook dit hebben wetenschappers zitten turven: de mens bezigt gemiddeld zo'n 16.000 woorden per dag tegen zijn soortgenoten om te bepraten wat er nou eigenlijk precies gaande is. De mensheid als geheel spreekt aldus zo'n 115.000.000.000.000 woorden per dag om de werkelijkheid te duiden en tot een onderling uitwisselbaar verhaal te maken. De mare dat vrouwen daarbij veel meer zouden praten dan mannen is achterhaald in 2007 door professor James Pennebaker; het verschil is niet statistisch significant. Wel is het verschil tussen individuen gigantisch. De minst sprekende mens in zijn onderzoek kwam met 500 woorden per dag tot uitdrukking, de meest sprekende met 47.000. In beide gevallen betrof het een man. (Dit is overigens alleen nog maar het spreken tijdens sociale interactie. De permanente (want in de slaap voortgaande) zeven miljard *monologues intérieurs* - de innerlijke gesprekken van het individu tot zijn diverse zichzelf - zijn niet meegerekend. En ook de geschreven en elektronisch gegenereerde woorden tellen hier nog niet eens in mee.)

*** Later leest L een ontroerende poging van Armando zich met de vogels te verstaan. Hetgeen nog niet mee blijkt te vallen. (Zie laatste pagina.)

(“Er gaan heel veel woorden verloren. Ze verlaten de mond en verliezen de moed; ze zwerven doelloos rond totdat ze net als dode bladeren in de goot worden geveegd.” Nicole Krauss; De geschiedenis van de liefde; hoofdstuk: De narigheid met denken. 2005)

7. Omdat L er verder geen huisdier* of menselijke partner op nahoudt, heeft hij niet veel beters te doen dan zijn leefomgeving in de gaten houden. En omdat hij bezwaarlijk de godganse dag in het Radixbreviergebied kan rondhangen, neust hij ook wel elders in de omgeving rond.
Zodoende ziet hij op 3 september 2012 een duif die blijkbaar in de voor publiek afgezette ruïne van het voormalig ketelhuis van Vredestein te Doetinchem (51°57'28"N/ 6°17'21"O) is gaan wonen.
- 7.b. Er zit ook een wild konijn in het pand, maar daar is geen beeld van.

* Kikker Otto is er ook geen, want die leeft uit vrije wil en zonder aanvullende zorg in de kantoortuin en erkent L niet als de baas van de vijver.

*

8. De duif die L toevallig ziet in de ruïne van het voormalig Vredesteinketelhuis leidt plan Radix tijdelijk op een zijspoor.
- 8.a. De ruïne is industrieel erfgoed van de Achterhoek.
Industrieel erfgoed speelde in de vorm van het Boeyink-complex in Heidenhoek een stimulerende rol bij de start van plan Radix. Dit complex is inmiddels ontwikkeld als woonproject en in Radixverband niet meer relevant. De kaarten zijn er geschud, en waar de kaarten geschud zijn hebben de kunsten geen rol.
- 8.b. De romantische krakkemikkigheid van het voormalige ketelhuis aan het spoor in Doetinchem heeft ook geen relevantie voor plan Radix. Toch en onfortuinlijker wijze wekt de hulpeloze ruïne, met haar duif en konijn een zekere idealistische wellust in onbezoldigd en zelfbenoemd projectleider L. In hem erecteert de treurige zucht naar erkenning voor een Grote Daad. Voor zijn geestesoog verschijnt het pand in gerestaureerde glorie als stadse pendant van Museum Radix alwaar hij vanachter de hoge ramen voor de goegemeente een indruk makend cultureel directoraat etaleert. Naast de stille, onbezochte zalen in de velden langs de Heidenhoekse Vloed zou hier bij het station van Doetinchem een ter zake doend Stads Kunstpaleis Van Allure de culturele draagwijdte van de Achterhoek in het algemeen, en dat van plan Radix in het bijzonder, op mondaine wijze aanschouwelijk kunnen maken.
- 8.c. L beseft dat een projectmatige aanpak van de mogelijkheden van het Vredesteinketelhuis in de roos van de hedendaagse kunsttijdgeest zou zijn. Door koortsige roemfantasieën raakt L los van de ingekeerde stilte-oriëntatie van plan Radix en ruikt hij glorie op twee hete fronten in de kunst.

1. Maatschappelijke relevantie. De tijdgeest wil in alles de economische component zien. L - hoewel weinig zakelijk - kan dit billijken. In een vorige fase van zijn leven was L goedbedoeld doch weinig effectief middenstander. Ondernemerschap is hem dus niet vreemd. Vanuit de Radixbasisopdracht - kunstzinnig landschapsonderzoek vanuit de Achterhoek - maakt hij daarom een excelbestand met de bedrijven die op de site www.echtachterhoek.nl met hun vestigingen op een kaartje staan.

2. Crowdfunding. L beseft zo'n project eigenlijk niet echt, en zeker niet alleen, aan te kunnen. Hij maakt daarom nog een excelbestand, nu van familie, vrienden, collega's en kennissen waarvan hij inschat dat hij ze kan lastigvallen met zijn hersenspinsels zonder dat er direct klappen vallen. Hij voert evenveel mensennamen in als hij bedrijfsnamen heeft. Om de druk op zijn sociale netwerk niet al te zeer op te voeren, kiest hij daarbij alleen mensen die nog niet eerder bij andere Radixhandelingen betrokken waren.

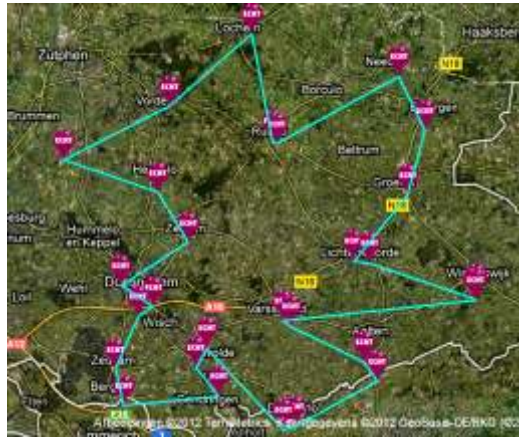
	A	B	C	D	E	F	G	H
1	Mecon	Koopmanslaan 25	7005 BK	Doetinchem	technologieleverancier	Vooruitlopen op de toekomst	Wendel, Caroline	
2	Senefelder Misset	Mercurusstraat 35	7006 RK	Doetinchem	drukkerij	Zorgeloos...	Tienen, Yana van	
3	ETNA coffee technologies	Expedibeweg 6	7007 CM	Doetinchem	koffieapparatuur		Meershoek, Marika	
4	Honicef Nederland	Brinkweg 1	7021 BV	Zelhem	honingraad verp.mat.	First in paper honeycomb technology	Ordeman, Albert	
5	Pas Reform Hatchery Technologies	Bovendorpsstraat 11	7038 ZG	Zeddam	broedtechniek	The future of hatchery technologies at your fingertips	Scheuter, Bert	
6	Wim Bosman Holding	Industriestraat 12	7041 GD	's-Heerenberg	transport/logistiek	Making Your Logistics Work	Vries, Abel de	
7	Lundia	Dames Jolinkweg 39	7051 DA	Varsseveld	interieur	uw kast, jouw kast	Janssens, Rob	
8	Nijman-Arentsen	Gesinkkampstraat 4	7051 HP	Varsseveld	plaatwerk	Perfect partner in sheetmetal	Simonetti, Gerhard	
9	Kaak Nederland	Varsseveldseweg 20a	7061 GA	Terborg	brood/bakproducten	Bake for Life	Haar, Ester van de	
10	Multicycle	Anton Tjinklaan 1	7071 CX	Ulfst	fietsen	Designed around you	Mellendijk, Hans	
11	Exerion Precision Technology	De Hogenkamp 16	7071 EC	Ulfst	precisie machines	Human Touch High Tech	Heijting, Ina	
12	Bnbus	Industriestraat 4	7091 DC	Dinxperlo	keukens	Een Bnbus dus.	Geuvers, Gerrit	
13	Claymont Assemblies	Anholtseweg 44	7091 HB	Dinxperlo	onderdelen röntgenapp.		Penninkhof, Mark	
14	Philips Lighting	Rondweg-Zuid 85	7102 JD	Winterswijk	verlichting	sense and simplicity	Welling, Henk	
15	EcoTherm	Lorentzstraat 1	7102 JH	Winterswijk	isolatieplaten		Radstaak, Louis	
16	Oortgiese	Tinbergenstraat 15	7102 JK	Winterswijk	jachtinteneurbouw	Al meer dan 70 jaar kwaliteitsproducten	Schreurs, Vincenth	
17	Reinders Posters	Hamelandroute 92	7121 JC	Aalten	posters		Jenniskens, Jan	
18	Virupa visual solutions	Vierde Broekdijk 19	7122 ID	Aalten	p.o.s. materiaal	De specialist voor maatgesneden in- en outstore communicati	Lacet, Martin	
19	WE Engineering	Mozartlaan 1	7131 AG	Lichtenvoorde	werktugbouwontwerp		Bonekamp, Berna	
20	Hulshof, Royal Dutch Tanneries	Aaltenseweg 4	7131 ND	Lichtenvoorde	leerlooierij	Thanks to nature...leader in leather!	Hameren, Marij van	
21	Saint-Gobain Abrasives (Flexovit)	Groenloseweg 28	7151 HW	Eibergen	slijp- en schuurmiddelen		Verhey, Evelien	
22	Rimetaal	Industrieweg 10	7152 JT	Aalten	metaalproducten	Uw partner in innovatieve oplossingen	Derksen, Frans	
23	Elite Salades & Snacks	Stationsweg 2	7161 AD	Neede	voedsel (snacks en sauzen)	Elite, mm... lekker	Heijden, Leen van der	
24	Aviko	Dr. A Ariensstraat	7221 CD	Steenderen	voedsel (aardappel)		Ingh, Jan-Nico van den	
25	Wila	Goorseweg 7	7240 AB	Lochem	kantbanken	The Press Brake Productivity People	Berkhuysen, Karel	
26	Nedap	Parallelweg 2	7241 DC	Groenlo	technologieleverancier	Technologie die ertoe doet	Hilster, Lex de	
27	Reiger Suspension	Moleneik 5a	7255 AX	Hengelo	schokbrekers		Huisman, Tijs	
28	Metos kitchen intelligence	Spoortstraat 62	7261 AG	Ruurlo	keukentechniek		Wikkerink, Dinie	
29	Bronkhorst High-Tech	Nijverheidsstraat 1A	7261 AK	Ruurlo	meetinstrumenten	Quality is our pride	Menting, Ben	
30								
31								
32	Wendel Caroline							

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	Aviko							
2	Bnbus							
3	Bronkhorst High-Tech							
4	Claymont Assemblies							
5	EcoTherm							
6	Elite Salades & Snacks							
7	ETNA coffee technologies							
8	Exerion Precision Technology							
9	Honicef Nederland							
10	Hulshof, Royal Dutch Tanneries							
11	Kaak Nederland							
12	Lundia							
13	Mecon							
14	Metos kitchen intelligence							
15	Multicycle							
16	Nedap							
17	Nijman-Arentsen							
18	Oortgiese							
19	Pas Reform Hatchery Technologies							
20	Philips Lighting							
21	Reiger Suspension							
22	Reinders Posters							
23	Rimetaal							
24	Saint-Gobain Abrasives (Flexovit)							
25	Senefelder Misset							
26	Virupa visual solutions							
27	WE Engineering							
28	Wila							
29	Wim Bosman Holding							
30								
31								
32								

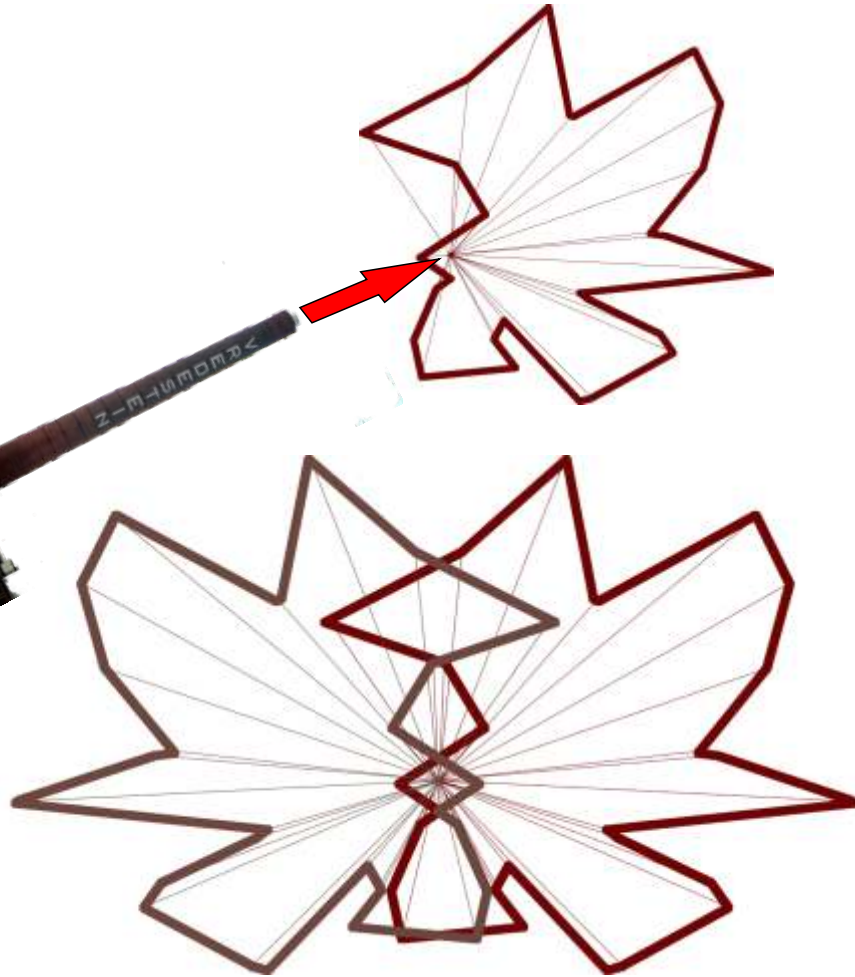
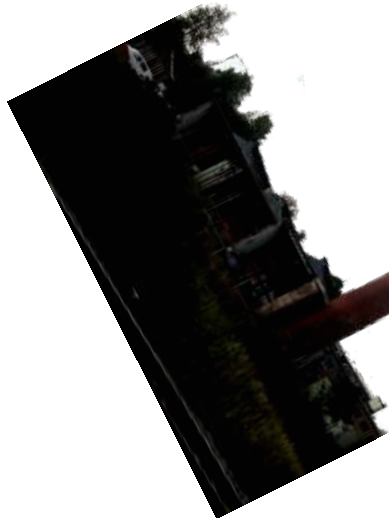
	A	B	C	D	E	F	G
1	Berkhuysen, Karel						
2	Bonekamp, Berna						
3	Derksen, Frans						
4	Geuvers, Gerrit						
5	Haar, Ester van de						
6	Hameren, Marij van						
7	Heijden, Leen van der						
8	Heijting, Ina						
9	Hilster, Lex de						
10	Huisman, Tijs						
11	Ingh, Jan-Nico van den						
12	Janssens, Rob						
13	Jenniskens, Jan						
14	Lacet, Martin						
15	Meershoek, Marika						
16	Mellendijk, Hans						
17	Menting, Ben						
18	Ordeman, Albert						
19	Penninkhof, Mark						
20	Radstaak, Louis						
21	Scheuter, Bert						
22	Schreurs, Vincenth						
23	Simonetti, Gerhard						
24	Tienen, Yana van						
25	Verhey, Evelien						
26	Vries, Abel de						
27	Welling, Henk						
28	Wendel, Caroline						
29	Wikkerink, Dinie						
30							
31							
32							
33							
34							

9. Op het kaartje trekt L vervolgens een lijn van bedrijf naar bedrijf, knipt het figuurtje uit en spiegelt dat op het punt waar de ketelhuisruïne staat. Door de namen van de mensen aan die van de bedrijven te koppelen hoopt hij dat er iets gaat ontstaan. Dat zodra hij hun zijn verbindingen toestuurt, zij dan spontaan zullen denken, hé, hier ligt een unieke kans waar ik een ontzettende dadendrang van krijg, ik zoek contact met die anderen en we gaan hiermee aan de slag.
 - 9.a. Ondertussen denkt hij ook, waar ben ik in godsnaam mee bezig, dit wordt niks, het slaat nergens op.
 - 9.b. Bovendien denkt hij, straks moeten we die mottige puinhoop nog echt gaan restaureren ook, met budgetten en projectmatig werken enzo. Dat zijn verantwoordelijkheden waar L tegenop ziet. Men zou het misschien niet zeggen maar in wezen is L schichtig. Dit drukt zijn stempel op de uitvoering van plan Radix.
 - 9.c. Maar dan ziet hij in zijn fantasie weer die gerestaureerde pracht, zichzelf achter de hoge ramen in jacquet met hoge hoed, slobkousen en sigaar als heuse hoofdconservator die er toe doet vanwege zijn Goede Daden en Grote Inzichten en dat de burgemeester hem komt bedanken omdat hij zo belangrijk wilde zijn voor de Achterhoek en tot ver daarbuiten. Misschien houdt hij er zelfs wel een pronte vriendin aan over want macht en roem erotiseren, dat is bekend.
10. Het verwerven van roem of rucht vereist het verlaten van innerlijke rust. Tweespalt groeit in het gemoed van L. Hij krijgt er steeds minder zin in.

Het werk vertraagt. Stroperigheid kleeft het proces aan. Zuchtend denkt hij andermaal aan Armando, die meerdere keren op televisie verklaarde dat kunst maken helemaal niet leuk en ontspannend is. Maar het moet nou eenmaal. L ziet het zo: plan Radix is een mijn, hij is mijnwerker gebleken en moet dus naar beneden; graven. Dat is de orde der dingen waar L zich naar te schikken heeft. Pas na zijn dood zal hij voor het eerst de Eeuwige Directeur van de mijn te zien krijgen. Die zal hem dan zeggen waar al dat gegraaf eigenlijk goed voor was. Dan moet hij echter wel braaf blijven doorgraven, anders hoort hij het nooit. En dan nog blijft de kans dat de Eeuwige Directeur zal zeggen, mooi dat je nu klaar bent met graven, want eerlijk gezegd was het nergens goed voor. Misschien dat L de Eeuwige Directeur dan naar de keel vliegt, daar in het hiernamaals.

ECHT ACHTERHOEK.

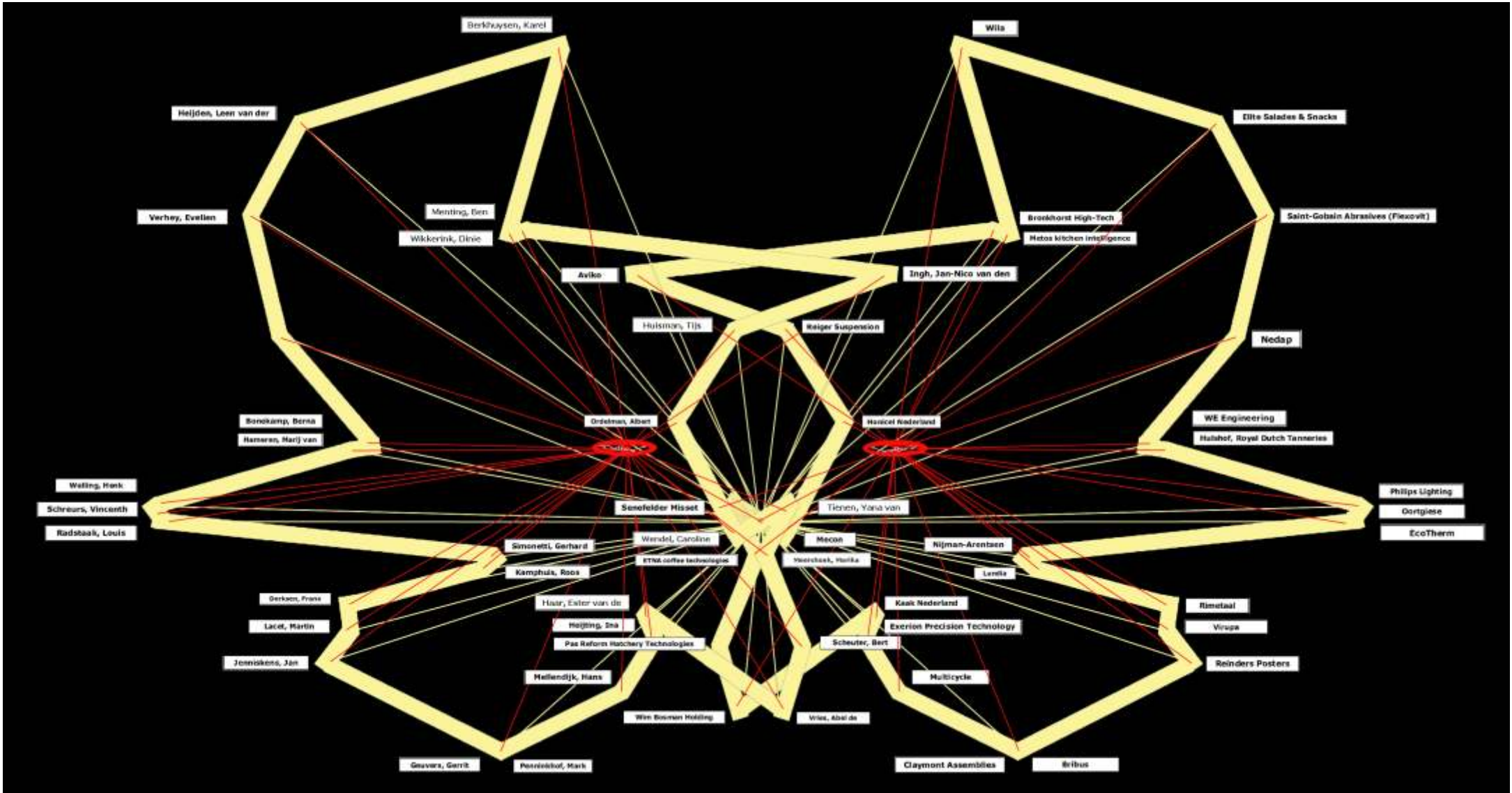

11. Nochtans maakt L het schema af. Hij zou het zo kunnen versturen. Kijken wat er gebeurt. Maar hij verstuurt het schema niet en er gebeurt iets heel anders.
- 11.a. L hangt het Vredesteinkelhuisschema aan de muur van het Radixkantoor en wacht tot het hem wil zeggen wat het zelf wil. L wacht de tweede helft van 2012 en de eerste van 2013, en luistert. Regelmatig neemt hij het schema in de hand. Soms een paar keer per week, soms een weekje niet. Je kunt veel op L afdingen, maar hij is redelijk geduldig. (In Landinwaarts nummer 3 is reeds uiteengezet dat het belangrijker is niet dan wel te doen.) Het helpt dat L ten diepste lui is. Dat is misschien wel zijn grootste talent. Had hij daar maar meer naar geleefd. De beoefening van luiheid vereist echter veel moed in het land waar L woont, en helaas is L niet bepaald heldhaftig dus is hij maar hard gaan werken.
- 11.b. Hoe dan ook, in mei 2013 daagt het L dat het schema een rizoom* is. Of beter gezegd, het schema toont hem dat het zichzelf een rizoom vindt. Dat L een rizoom heeft gemaakt, per ongeluk, om te leren over rizomatisch denken**. Een Deleuziaans rizoom heeft zich uit het gemier van L losgemaakt, zonder dat L vantevoren wist wat dat was. Veel bijdetijdser en bijdehanter kan plan Radix niet meer worden. Maar gaat er nou nog wat gebeuren? Hoe krijg je zo'n rizoom aan de praat? L grasduint op internet wat door het werk van Deleuze om daarachter te komen. En hij overweegt ondertussen toch nog steeds in naam van plan Radix de bedrijven en kennissen gewoon maar uit te nodigen en te zien wat er gebeurt. Misschien - hopelijk - gaat men dan verder over tot zelforganisatie zonder L.
- 11.c. Maar ook dat komt er niet van. L, pathologisch twijfelaar, komt niet tot een besluit over de volgende stap. Hij voelt de ogen van plan Radix in zijn rug prikken. Het is een verwijtende blik, omdat hij stadse indruk wil maken in plaats van trouw te blijven aan het breviergebied, aan de lege, stille zalen van het breviergebied van plan Radix.
- 11.d. Als boetedoening en bij wijze van weg terug tekent L in het rizoom op schaal het breviergebied met rode ellipsjes in. Het zijn de rode, boze oogjes van plan Radix.

* *www.rizoom.org: „De term rizoom wordt in de biologie gebruikt als aanduiding voor een ondergrondse wortelstokkenstructuur. Brandnetels en bamboe bijvoorbeeld planten zich hiermee voort. Het is een organisme dat niet verticaal maar horizontaal en ondergronds groeit, voortwoekerd langs ongebaande paden. Rizomen lijken zomaar ergens te beginnen en nergens te eindigen, ze kennen geen stam, geen centrum, geen hiërarchie. Rizomen groeien ongebreideld, grijpen in elkaar en gaan verbindingen aan, waardoor een sterk, nagenoeg onuitroeibaar netwerk ontstaat“ met geen ander doel dan hardnekkig te bestaan.*

** *Rizomatisch denken. Al zo'n 30 jaar begint iedereen in de kunsten die wil doen overkomen dat hij zijn zaakjes kent over Gilles Deleuze (Frans filosoof, 1925-1995). In een tijd dat vooral amateurs zich toeleggen op het maken van mooie en knappe kunst, terwijl professionelen zich uitputten in het steeds tot over de pijngrens oprekken van het culturele referentiekader, is Deleuze met zijn ´rizoom´ nog altijd de meest bindende (denk)factor. Bovendien sluit het verbindingconcept van het rizoom (wortelstelsel) naadloos op Radix (wortel) aan.**

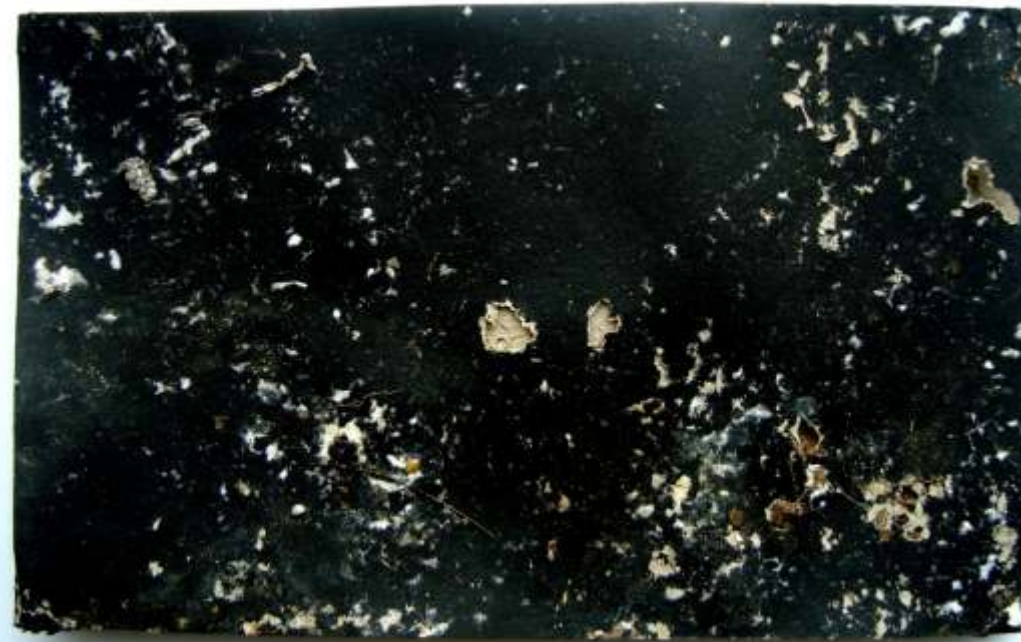
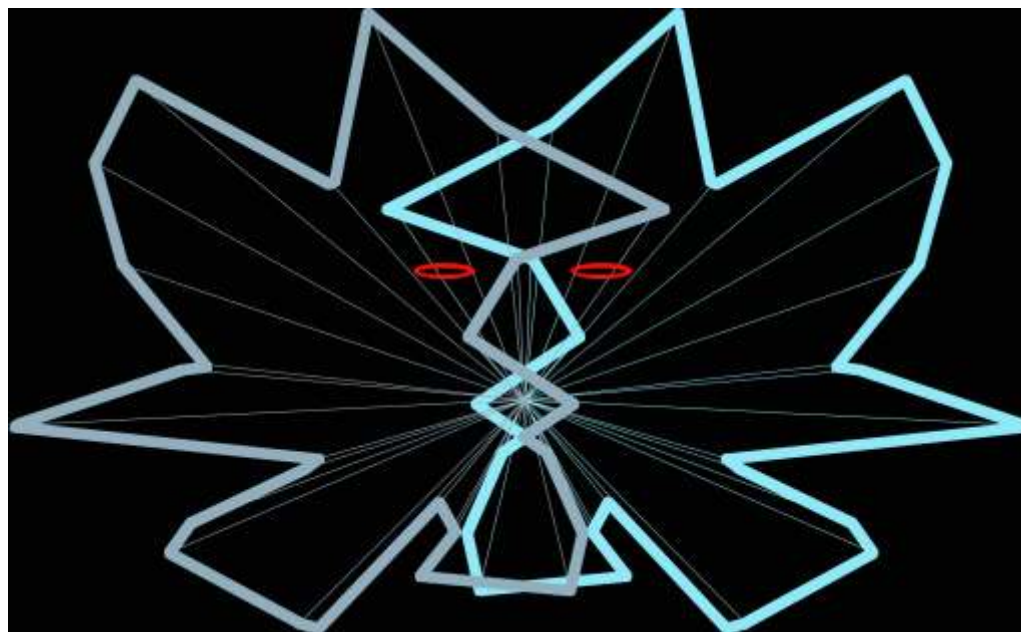
* L droomt nog weleens van de bamboe in zijn voortuin en ziet dan het bleke, overal heen kruipende wortelstelsel als een onderaards verscholen buitenaards wezen op zich afkomen. Nog jaren na het weghalen van de maniakale woekeraar staken op de meest onverwachte plekken loten de kop op.

12. L vraagt zich af wat de gevonden vorm (*objet trouvé, readymade*) van het rizomatisch schema plan Radix eigenlijk te zeggen heeft. Want al heeft hij het zelf in elkaar gezegd, dat wil nog niet zeggen dat hij snapt waar het allemaal over gaat. - Om de zuivere vorm te bezien, haalt hij alle namen uit het rizoom.
- 12.a. Volgens de theorie moet een rizoom aan een aantal criteria voldoen. Aan de hand van die criteria kan de (be)denker checken of hij inderdaad in staat is geweest met zijn ontwerp los te komen van het verticale, schematische (dendrische), hiërarchische denken.
De mensen en bedrijven in het schema blijken de noodzakelijke factoren te vormen die het schema nodig heeft om rizoom te blijven. Zonder namen is het schema geen Deleuziaans rizoom meer.
- 12.b. Het meest aanschouwelijke rizoomcriterium is dat het ontwerp zich moet verhouden tot de werkelijkheid zoals een landkaart dat doet. Bij het bekijken van een kaart is het duidelijk dat de voorstelling buiten de afbeelding doorloopt met vormen en lijnen die in principe even belangrijk zijn als wat er te zien is. Wie een kaart van Drenthe bekijkt, ziet de structuren het papier aflopen naar Groningen, Overijssel enz.
Vertaald naar een kunstwerk betekent dit, dat het gemaakte als vanzelfsprekend in de geest van de beschouwer over moet gaan naar een omringende buitenwereld.
Heel veel kunstwerken voldoen niet aan dit criterium*, maar tonen een gesloten tafereel; een beeld dat dient als representatie, verhaal, gedachte of vormexperiment op zichzelf.
- 12.c. Anderzijds is het (bijna?) niet mogelijk om iets te maken dat alleen naar zichzelf verwijst. Altijd is er een referentie naar de wereld buiten het werk.
(Soms is die breed cultureel gedragen; bij bijbelse taferelen zijn dat bijvoorbeeld de bijbel, de allegorische betekenis, het geloof. Soms is het een individueel gedeelde herkenning van emotionaliteit; bij abstract expressionisme is het de verbintenis met de esthetische scheppingsdrift van de persoon van de kunstenaar. Enzovoorts.)
- 12.d. Maar dat is iets anders dan het bewust en systematisch zoeken naar een uitdrukingsvorm - het maken van iets dat vanuit zichzelf evident onderdeel is van een groter geheel. Het werk van iemand als Friedrich Vordemberge-Gildewart (1899-1962, zijn schilderij K186** is een prachtig voorbeeld) is daardoor in staat ruimte in te nemen zoals dat bij muzikale klanken gebeurt. De beweging van de vormen verlaat het schilderij zoals de toon het instrument verlaat.
- 12.e. Het Vredesteinrizoom is, zoals gezegd, zonder de namen (knooppunten, actoren; 'plateaus') geen rizoom meer. Zij vormen de evidente verbinding met de wereld buiten het kunstzinnig landschapsonderzoek van plan Radix zonder dat een van hen - mens of bedrijf - daarbij de baas of leider is van de rizomatische verbondenheid. Er is (nog?) geen hiërarchie tussen hen - ook een belangrijk Deleuziaans criterium voor het rizoom.
L zou dit horizontale evenwicht verstoren als hij als meta-actor op zou gaan treden, bijvoorbeeld door een bijeenkomst voor de plateaus te organiseren.
Dit inzicht lucht hem op. Hij wist niet wat hij moest doen en nu blijkt dat hij al niet meer hoeft te doen dan reeds gedaan.
- 12.f. L keert in stilte terug naar plan Radix met het Vredesteinrizoom [A] plus hetzelfde schema maar dan zonder namen. L herkent in het schema een gelaat. Hij noemt het gelaat de Struikgewasgeest [B]. L plakt het rizoom en de geprinte geest op kartonnetjes om ze tussen de struiken in Zaal 2 te kunnen zetten.
Op Goede Vrijdag 2013 stapt L met beide in de tas op de fiets om de eerste tentoonstelling in Museum Radix ermee in te richten.

* De meeste kunstenaars zullen ook helemaal niet bezig zijn met, en/of geen weet hebben van dit criterium.

** Zie afbeelding op pagina 2.

Uit: Armando, Dagboek van een dader (uitgeverij Tango, 1973)

21 juni, zomer

Het vege lijfje van de vogel, zijn jachtig hartje!
Veel vogels langs woud en weg. Vogels komen van
heinde en verre, vliegen af en aan en fluiten in het
rond.

Hun twinkeleren doet mij deugd. Zij hebben
dunne, maar onvermoeibare benen. Ook de regen
deert hen niet. Ze praten en praten maar. Ze kunnen
flink vertellen.

22 juni

O, het geroep van een vogel!

Ik luister naar de vogel. Hij praat nu eens dit, dan
weer dat. Korte gezegdes. De stilte tussen de gezegdes
is steeds van lengte gelijk.

Dan mijn besluit om terug te fluiten. Ik doe hem na.
Mijn geluid heeft opvallende gelijkenis.

Hoort het dier? Het lijkt, het lijkt dat hij beant-
woordt. Maar neen, het dier volhardt, kent slechts
eigen wijs en geeft geen zier om mijn bemoeiing.

Het dier is sterk en wilskrachtig, zo moet ook ik
een eigen lied zingen. Goed voorbeeld, de vogel.

23 juni

Ook deze dag heb ik willen wijden aan het bepraten
der vogels. Geen antwoord. Eigen lied is troef.

Toen geprobeerd met eigen lied en eigen gezegdes,
van mijn kant. Ook dat moest mislukken.

Het is de onmacht die mij parten speelt. De vogel
vloog heen.